

„Badacsony, egy hely rétegei”

Tanszéki tervek 2., Középülettervezési Tanszék, 2018



(Olafur Eliasson, Günther Vogt: [Your Glacial Expectations](#), 2012)

A kurzus oktatói

[Szabó Levente](#) DLA egyetemi docens, [Biri Balázs](#) meghívott oktató, [Major Zoltán](#) doktorandusz

A kurzus célja

Még ha érezhetjük is fizikai vagy szellemi értelemben eltérő összetettségűnek, bonyolultságúnak a különféle helyeket, szinte valamennyi építészeti feladat során az adott hely rétegzettségének minél alaposabb megismerése jelenti az egyik legfontosabb háttérét a koncepcióalkotásnak. A félév során az építészeti tervezésnek kizárólag erre az összefüggésre, a hely fizikai és szellemi kontextusa és a koncepció közötti szoros kapcsolat lehetőségeire fókuszálunk. Célunk, hogy a megismerést követően, két kisléptékű beavatkozás koncepciójának megfogalmazásán keresztül minél pontosabban tárjuk fel a kiválasztott helyszínek topográfiai, építészeti, történeti és kulturális hagyományát, összetettségüket, majd a tervezett projekteken keresztül tegyünk kísérletet azok értelmezésére. Hogyan lehetne a helyek sűrű rétegzettségét anélkül tenni félreérthetetlenül nyilvánvalóvá, hogy azzal a védett természeti tájat károsítanánk? Miképp lehetne e lassan a kollektív emlékezetünkben is elhalványuló történetek természeti, épített, kulturális nyomait olvashatóvá alakítanunk?

A kurzus felépítése

Míg az első feladatot (a helyek megismerését és dokumentálását) két nagy csoportra bontva készítik a résztvevők, 1-1 oktató részvételével/segítségével, addig a második és harmadik feladatot alkotópárosok végzik. Két „szabály” van: nem lehetnek alkotópárosok az első feladatnál azonos csoport tagjai, és kétszer nem dolgozhat együtt ugyanaz a páros. Az alkalmakat tipikusan közös konzultációk, majd prezentációk és értékelések sorozata alakítja. Kiemelt jelentőségű a szept. 7-8-i, a Tanszéki tervek 3.-at a tanszékünkön teljesítőikkel közös szakmai kirándulás, amelynek során – egyéb programok mellett – fél napos terepmunkával (a helyszínek megismerésével és feldolgozásával, értelmezésével) indul a közös gondolkodás. A félév végén a teljes közös munkát kiadványban dokumentáljuk, emiatt a kiadott formai követelmények betartása szükséges.

Alapvető információk, olvasni- és nézni valók a helyszínről

A kurzus során [Badacsony](#) egy különleges pontjával foglalkozunk (a hely tágabb kontextusáról érdemes minél több helyről tájékozódni, pl. régi térképek [itt](#)). A hegy keleti oldalán, a mai panorámaút egyik állomásánál lévő [Klastrom kút](#)

környezete sűrű hely. A tanúhegy kialakulásának története, mikroklímája és természetvédelmi jelentősége önmagában is kiemelkedő jelentőségű. A 13. században [pálos](#) szerzetesek kolostora állt itt, melynek romjairól ma már csak a terepalakulatok nehezen kivehető topográfiája tanúskodik. A részben itt, részben innen pár száz méterre ma is látható, a természet által csaknem teljesen benőtt épületmaradványok pedig az 1949-ben létrehozott és 1954-ig fennálló [kényszermunkatábor](#) romjai, amelynek egykori foglyai a közeli bazaltkő-bányában dolgoztak.

[Itt](#) egy általános írás Badacsonyról, [itt](#) és [itt](#) olvashattok egy-egy cikket a Klastrom-kútról, [itt](#) meg az egykori pálos kolostorról, [itt](#) pedig a 68. oldalon szintén a kolostorról, amelyet Guzsik Tamás és Fehérváry Rudolf azonosítottak 1977-ben. A munkatáborhoz legelőször is ajánljuk a [Bacsó-film](#) megnézését ([1. rész](#), [2. rész](#)), de [itt](#) is elértek róla információkat.

További anyagokat a félév során [ide](#) teszünk fel a helyszínről, a témáról és a feladatokról.

Az egyes órák helyszíne, programja és a határidők a következők:

DÁTUM	PROGRAM	HELYSZÍN(EK)	AZ ÓRA MENETE
szept. 6.	bevezető óra	tanszék vagy K277	- bevezető előadások - a kirándulás teendőinek megbeszélése
szept. 7-8.	KONCEPCIÓ A HELY MEGISMERÉSÉRE	Badacsony	kirándulás és helyszíni szemle, a helyszín felmérése, értelmezése Badacsonyan
szept. 13.	KONCEPCIÓ A HELY MEGISMERÉSÉRE	tanszék vagy K277	prezentáció és konzultáció, valamint a két csoport órai munkája 1-1 inspirációs példa feldolgozása és előadása „Pecha Kucha”-rendszerű előadás keretében (fakultatív program: előadás a pálos kolostorokról a IIT-ben)
szept. 20.	-	-	(sportnap)
szept. 27.	KONCEPCIÓ A HELY MEGISMERÉSÉRE	tanszék vagy K277	BEADÁS: az első feladat prezentációja és értékelése inspirációs előadás
okt. 4.	-	-	(Építész Szakmai Nap)
okt. 11.	KONCEPCIÓ A PÁLOS KOLOSTOR ROMJAIRA	tanszék vagy K277	konzultáció
okt. 13.	emlékműséta	a pesti belváros	szombat program: szakmai séta a városban emlékművek érintésével
okt. 18.	(vázlattervi hét)	-	-
okt. 25.	KONCEPCIÓ A PÁLOS KOLOSTOR ROMJAIRA	tanszék vagy K277	konzultáció
nov. 1.	-	-	(Mindenszentek)
nov. 8.	KONCEPCIÓ A PÁLOS KOLOSTOR ROMJAIRA	tanszék vagy K277	BEADÁS: a második feladat prezentációja és értékelése inspirációs előadás
nov. 15.	KONCEPCIÓ AZ EGYKORI MUNKATÁBOR ROMJAIRA	tanszék vagy K277	konzultáció
nov. 22.	KONCEPCIÓ AZ EGYKORI MUNKATÁBOR ROMJAIRA	tanszék vagy K277	konzultáció
nov. 29.	KONCEPCIÓ AZ EGYKORI MUNKATÁBOR ROMJAIRA	-	BEADÁS: a harmadik feladat prezentációja és értékelése

A végső beadás póthatárideje: 2018. dec. 14. (péntek) 12 óra (különeljárási díjjal).

A első feladat: KONCEPCIÓ A HELY MEGISMERÉSÉRE

A feladatot két csoportra bontva kell elvégezni: az egyik csoport a pálos kolostorromra és környékére fókuszál, a másik a munkatábor romjaira. A csoportok tagja 1-1 oktató is. FONTOS: ez a megoszlás nem pótolja, hogy mindenki mindkét helyszínt megismerje! A pálos kolostorral kapcsolatosan a feladat nem csupán az egykori kolostor helyének, de annak közvetlen környezetében lévő, az egykori munkatábor maradványainak megismerése és bemutatása is! A feladat célja mindkét esetben a két majdani tervezési helyszín fizikai valóságának és szellemi kontextusának minél teljesebb értelmezése. Éppúgy feladat a helyszíni bejárás során a dokumentálás, mint az olvasnivalók (a film, stb.) minél aprólékosabb megfigyelése és megértése. A feladat azonban nem csupán ennyi, az csak innen kezdődik: mi a legadekvátabb kifejezőmód, szubjektív forma a csoportok számára mindennek dokumentálására? Célszerű a csoportokon belül feladatmegosztásokkal dolgozni.

Feladatok az egykori munkatábort vizsgáló csoport számára:

- FOTÓSOROK: A romok, megmaradt térfalak dokumentálása, helyszín fotók későbbi összeillesztésével. A legépebben maradt falak fotózása mellett azok minél pontosabb falnézetei készüljenek el (épp a fotók felhasználásával).
- RAJZOK: Készüljön minél teljesebb romtérkép és helyszínrajz, majd Lényeges a rajzoknak a rajzkészítésből, mint megismerésből fakadó esztétikai minősége és kifejezőereje.
- KÉP: szülessen egyetlen, minél kifejezőbb és sűrítőbb kép, amely a hely megismeréséből levont legfőbb tanulságot reprezentálja (fejenként 1-1)
- SZÖVEG: szülessen egy kb. 2000 karakteres szöveg, amely két részből áll: egy 1000 karakteres tetszőleges vendégszövegből és egy a csapat tagjai által írt másikkból (a kettő természetesen interferáljon egymásra)
- Bármely egyéb munkarész választható!

Feladatok az egykori pálos kolostort és környékét vizsgáló csoport számára:

- HELYSZÍNI MODELL: Közös a helyszínen tűzzük ki a Guzsik Tamás-féle kontúrt a lehető legjobb tudásunk szerint, de alapvetően az érzékelésünk alapján kitűzve. Rajzokon és fotókon/montázsokon dokumentáljuk a kész „modellt”.
- KÉP: szülessen egyetlen, minél kifejezőbb és sűrítőbb kép a helyszíni modelltől, amely a hely megismeréséből levont legfőbb tanulságot reprezentálja
- RAJZOK: a pálos kolostor környéki, de az egykori munkatáborhoz tartozó romokról készüljenek el a falak fotózása mellett azok minél pontosabb falnézetei is. Lényeges a rajzoknak a rajzkészítésből, mint megismerésből fakadó esztétikai minősége és kifejezőereje.
- SZÖVEG: szülessen egy kb. 2000 karakteres szöveg, amely két részből áll: egy 1000 karakteres tetszőleges vendégszövegből és egy a csapat tagjai által írt másikkból (a kettő természetesen interferáljon egymásra)
- Bármely egyéb munkarész választható!

A második feladat: KONCEPCIÓ A PÁLOS KOLOSTOR ROMJAIRA

A második feladatot már párban kell elkészíteni, s célja az egykori pálos kolostor területére fókuszáltan olyan beavatkozást, ideiglenes vagy végleges jelet, akciót, stb. megfogalmazni, amely kifejezetten az egykori kolostor jelenlegi topografikus nyomaira és/vagy a szakirodalomból ismerhető kontextusaira reflektál. Kifejezetten nem épület vagy építmény tervezése az elsődleges cél (természetesen az sem kizárt), hanem a minél mélyebb megismerésből fakadó minél erősebb szellemiségű – akár ideiglenes, akár hosszútávú – projekt megfogalmazása.

A harmadik feladat: KONCEPCIÓ AZ EGYKORI MUNKATÁBOR ROMJAIRA

A harmadik feladat is párban készíthető, célja a volt kényszermunkatábor történetének, épületmaradványainak (azok egy részének) értelmező bemutatása, és/vagy javaslattevés a lassan eltűnő romok megóvására vagy éppen elmúlásuk jel-értékű végigkövetésére. Kifejezetten nem épület vagy építmény tervezése az elsődleges cél (természetesen az sem kizárt), hanem a minél mélyebb megismerésből fakadó minél erősebb szellemiségű – akár ideiglenes, akár hosszútávú – projekt megfogalmazása.

Kezdő gyűjtés a feladatokhoz, inspirációul (melyek feldolgozandók a „Pecha Kucha”-előadásokon, de szabadon lecserélhetők saját példákra, sőt, erre bátorítunk mindenkit):

- Olafur Eliasson, Günther Vogt: [Your Glacial Expectations](#), 2012
- “The Road”(1958): [An Antimonument by Oskar Hansen](#)
- Sanja Iveković: [Monument to Revolution \(after Mies\)](#)
- Richard Long: [A Line Made By Walking \(1967\)](#)
- Walter De María: [The Lightning Field, Western New Mexico](#)
- RAAAF: [Hidden Worlds](#)
- Richard Serra: [East-West/West-East Rises in the Qatari Desert](#)
- Christo & Jeanne-Claude: [Wrapped Coast](#)
- Olafur Eliasson: [Creates an Indoor Riverbed at Danish Museum](#)
- Alberto Burri: [Grande Cretto di Gibellina](#)
- Hans Haacke: [German Pavilion, Venice](#)

A félévi kiírás részét képező mellékletek:

- geodéziai felmérés a pálos kolostorromok területéről
- szabályozási tervi kivonat (a munkatábor épületeinek kontúrjaival)
- a Guzsik Tamás-féle alaprajzi rekonstrukció a kolostor vélt romjairól
- a beadandó feladatok formátuma
- manuálék a helyszíni munkákhoz

Egyéb olvasni- és nézni való inspirációul:

- Moravánszky Ákos [előadása](#): „...nyiss nekem tért? Tér és térbeliség az épített és a társadalmi világban”
- Inspiráció a [térképkészítéshez a szituacionistáktól](#)
- <http://www.monavatamanuflorintudor.ro/vacaresti.htm>
- [Creative mapping](#)
- <http://www.uncubemagazine.com/magazine-42-16520968.html#!/page37>
- http://www.igorzabel.org/en/event-detail/205_Art+for+Collective+Use+Monument%2C+Performance%2C+Ritual%2C+Budy
- <http://atlasofplaces.com/filter/Photography/Dust-Nadav-Kander>

2018. augusztus